

Eva Tomášková

eva.tomaskova@law.muni.cz

Katedra národního hospodářství

EKONOMIE

Nabídka

3. přednáška

18. dubna 2008

Funkce cen

- **Informační funkce**
  - Zprostředkovatel přenosu informací o potřebách, zálibách, zvyklostech spotřebitelů, výrobních možnostech, zdrojích (neplatí u nedokonalých trhů)
- **Alokační (regulační) funkce**
  - Odráží změny v preferencích
  - Převara nabídky – cenový pokles
  - Převara poptávky – cenový vzestup
- **Stimulační funkce**
  - Diferenciační dopad na výrobce
- **Omezovací funkce**
  - Pouze někteří spotřebitelé mohou spotřebovávat
- **Funkce distribuční**
  - Cena je nástrojem distribuce důchodů při směnných transakcích.

Nabídka

- souhrn všech zamýšlených prodejů zboží, s nimiž přicházejí výrobci na trh
- závislost množství nabízeného produktu na jeho ceně
- zákon rostoucí nabídky

Křivka nabídky

cena

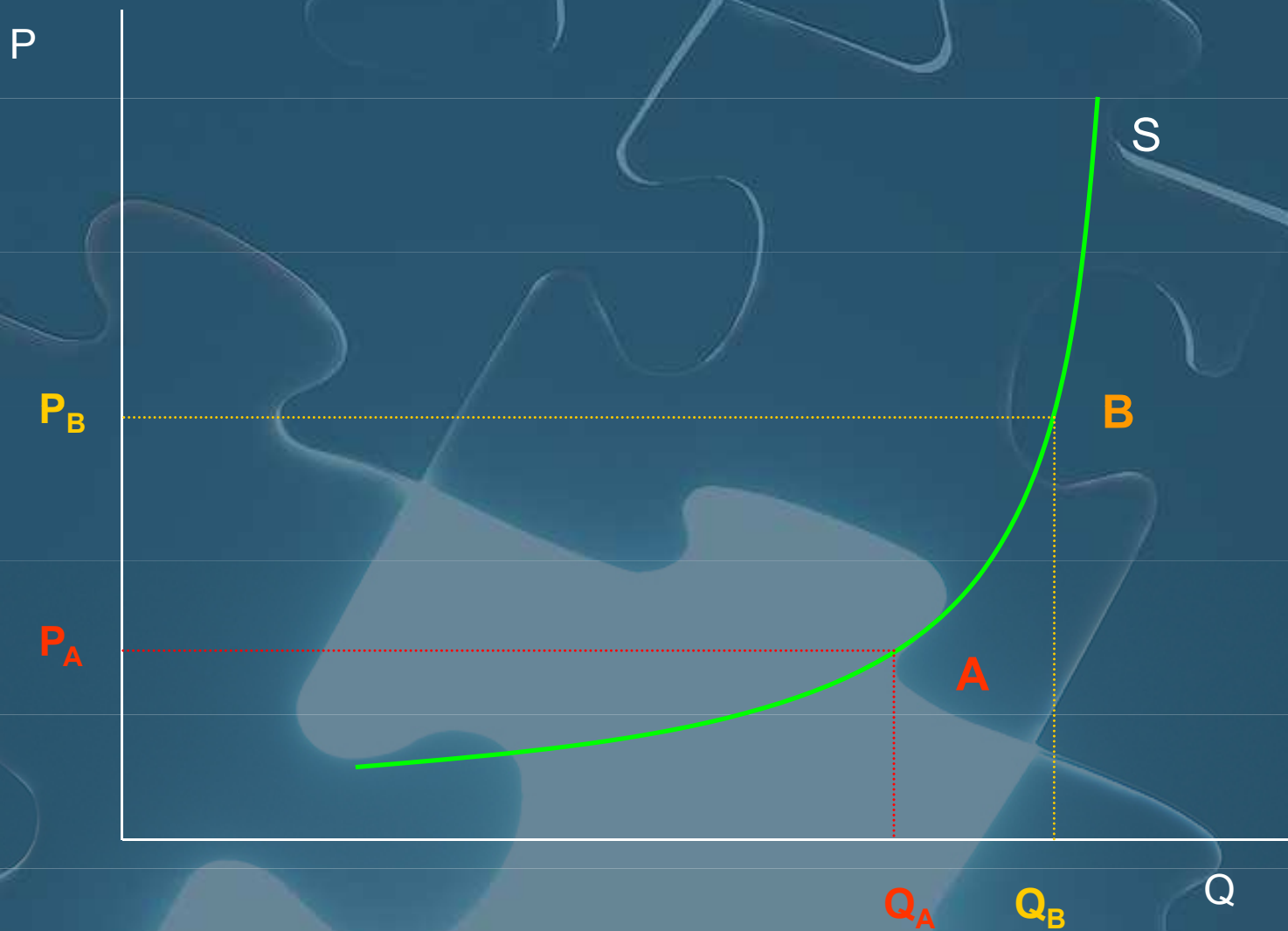

S

množství

Posuny po křivce nabídky

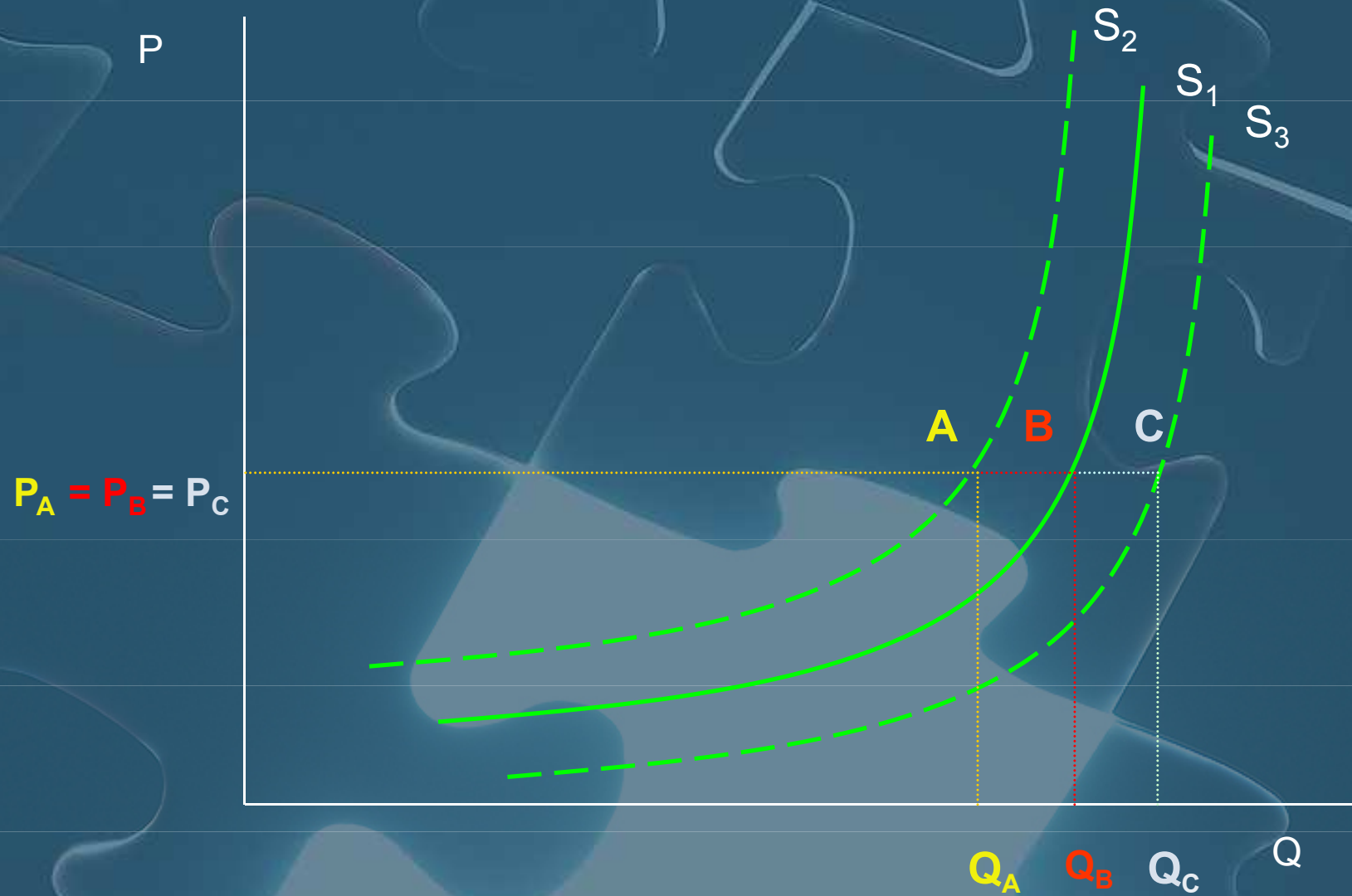
Příčiny „růstu“ nabídky (při vyšší ceně produktu)

- Ziskový motiv
- Poptávkový motiv

Změna křivky nabídky

Příčiny změny nabídky

- Změny výrobních podmínek
- Změny cen výrobních komponent (vstupů)
- Vliv technického pokroku
- Vliv počasí

Posuny

- Posuny po křivce nabídky a poptávky
  - pouze cenové faktory!
- Posuny křivek nabídky a poptávky
  - pouze necenové faktory!

Cenová pružnost nabídky

- cenová pružnost (elasticita) = poměr procentní změny množství k procentní změně ceny

$$E_s = (\Delta Q/Q) / (\Delta P/P)$$

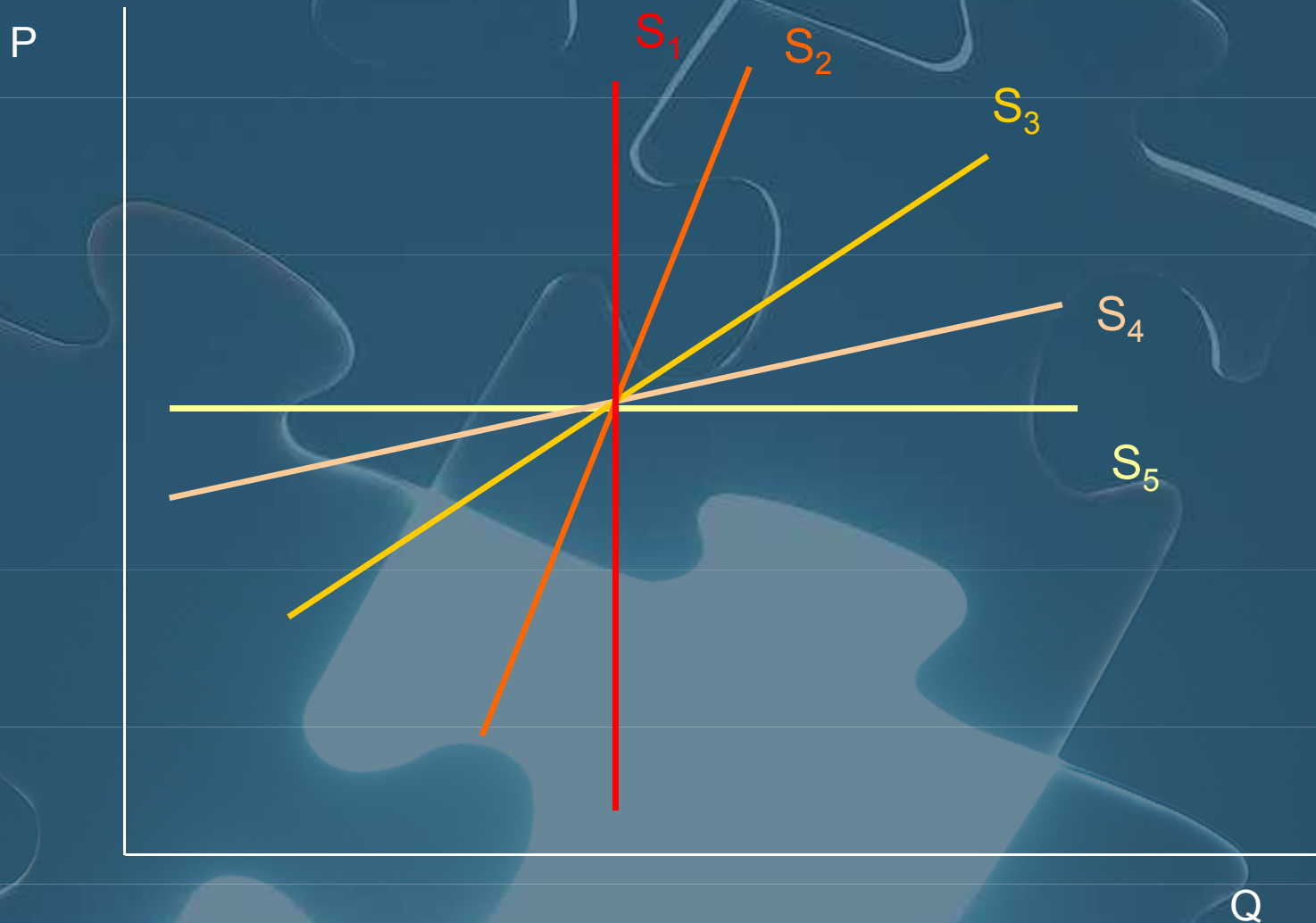
$E_s > 1 \Rightarrow$ nabídka je pružná (elastická)

$E_s = 1 \Rightarrow$ nabídka je jednotkově pružná (elastická)

$E_s < 1 \Rightarrow$ nabídka je nepružná (neelastická)

Cenová pružnost nabídky

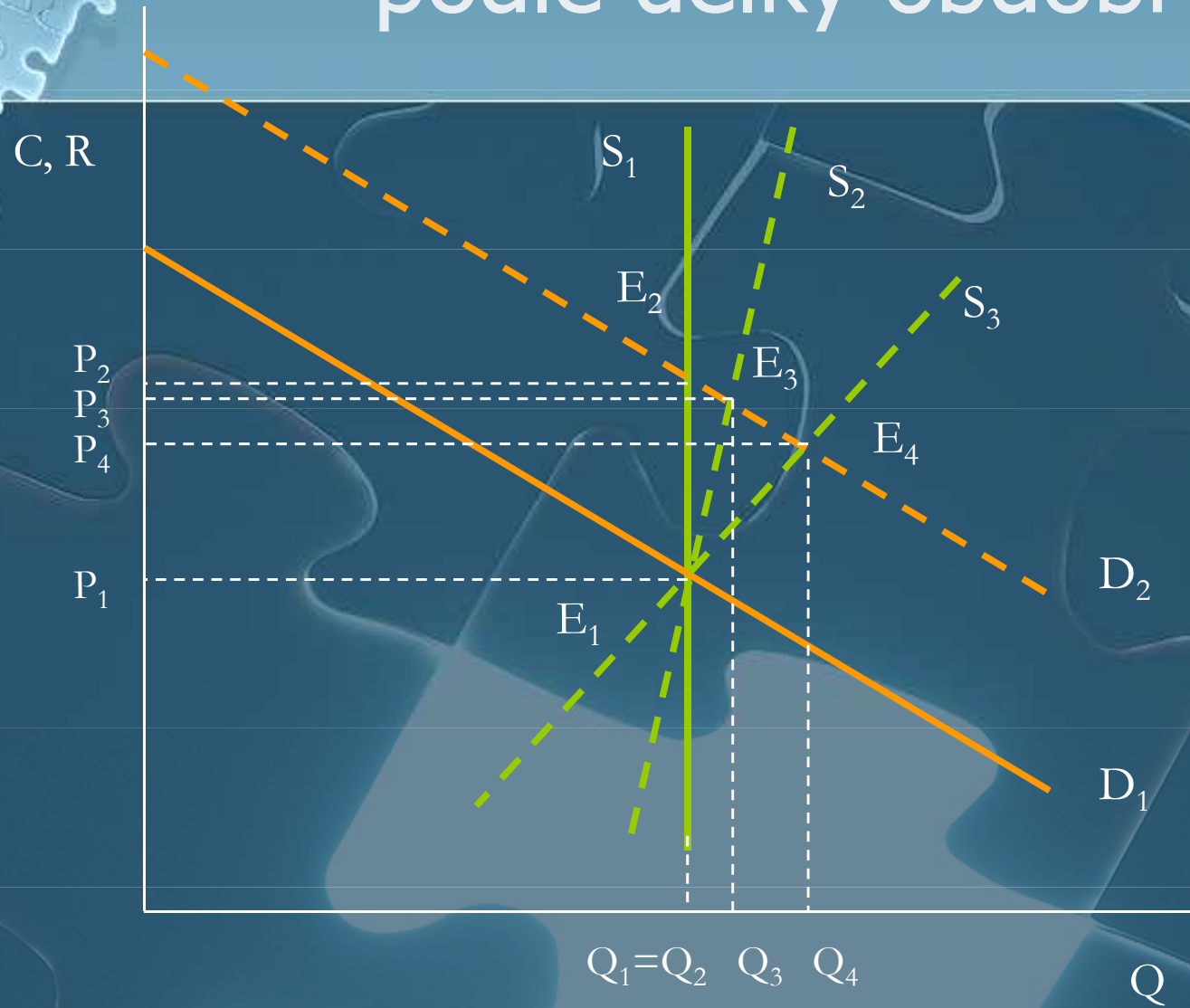

Faktory ovlivňující pružnost nabídky

- rychlost obrátu zboží
- technologie výrobního procesu
- doprava a skladování zboží
- časové vlivy
- stav výrobních kapacit

Cenová reakce podle délky období

Způsoby konkurence na straně nabídky

- Cenová konkurence
- Necenová konkurence
  - Kvalita produkce
  - Propagace
  - Inovace produktu
  - Rychlá reakce na změny požadavků
zákazníků
  - Četnost prodejen
  - Prodejní a poprodejní servis

Formy konkurence

- Dokonalá konkurence
- Nedokonalá konkurence
  - Monopolistická konkurence
  - Oligopol
  - Monopol

Dokonalá konkurence

Podmínky:

- Velké množství subjektů
- Volný vstup do daného odvětví
- Stejná kvalita a stejná cena všech nabízených produktů

Jen málo produktů se přibližuje trhu dokonalé konkurence, např. rohlíky, mléko.

Zisk na dokonale konkurenčním trhu

- Pouze krátkodobý jev způsobený:
  - výrobce snížil náklady
  - zvýší se tržní cena

Efektivnost dokonale konkurenčního trhu

- Cena plní všechny funkce
- Firma (firmy v daném odvětví) vyrábí takové množství produkce, při kterém dosahuje optima (bod vyrovnání)
- Firma (firmy v daném odvětví) minimalizuje náklady na jednotku produkce
- Spotřebitelé realizují nejvyšší možnou kombinaci komodit při daných zdrojích a technologii
- Platí pravidlo Paretova optima

Chování firem

- Firma usiluje o snížení nákladů, což ji přináší dodatečný zisk a zároveň ochranu před případným poklesem ceny
- Firma usiluje o zvýšení svého tržního podílu, což ji zároveň opětovně chrání před poklesem cen

Čím je intenzita konkurenčního prostředí silnější, tím je postavení firem méně stabilní.

Posílení postavení firem I.

- **Kartel**

- dohoda (většinou tajná) o cenách, rozdělení realizačních trhů, přidělení výrobních kvót
- firmy si uchovávají svou samostatnost
- firmy si nebudou konkurovat

- **Syndikát**

- firmy si uchovávají svou samostatnost
- odbyt je realizován prostřednictvím syndikátu

Posílení postavení firem II.

- **Trust**

- firmy nemají výrobní ani odbytovou samostatnost
- jednotná firma založená na kapitálovém spojení
- horizontální – spojování firem téhož odvětví
- vertikální (kombinát) – spojování firem po výrobní návaznosti

- **Koncern**

- formálně nezávislé firmy ovládané prostřednictvím finanční kontroly, např. holding

- **Konglomerát**

- Mnohooborová struktura, která nesleduje linii výrobní návaznosti

Nedokonalá konkurence

- Rozhodující část produkce nabízí několik málo velkých firem
- Ostatní firmy odvětví se podřizují tržní a zejména cenové politice dominantních firem
- Firmy usilují o vyčlenění specifické poptávky po vlastní produkci – diferenciaci produktu, snaha maximálně vyhovět zákazníkovi
- Na trhu není produkce volně zastupitelná substituty
- Spotřebitelé setrvávají u osvědčené značky – poptávka po produkci firem v daném odvětví není stejná
- Poptávka je pod každodenním tlakem reklamy

Monopolistická konkurence

Podmínky:

- velký počet podniků v odvětví
- diferencovaný produkt a diferencovaná cena
- neexistují bariéry vstupu podniků do odvětví

Řada ostatních firem prodává blízké substituty, např. koláče, zákusky.

Oligopol

- Podmínky:
  - malý počet podniků v odvětví
  - diferencovaný produkt a diferencovaná cena
  - existují bariéry vstupu podniků do odvětví

např. mobilní operátoři

Monopol

- Podmínky:
  - jediný podnik v odvětví
  - diferencovaný produkt a diferencovaná cena
  - existují bariéry vstupu podniků do odvětví
- Vznik monopolu:
  - Koncentrací ekonomické síly
  - Přírodní monopol
  - Administrativní monopol

např. ČEZ

Neefektivnost monopolu

- Monopol má tendenci omezovat rozsah nabízené produkce
- Rozsah produkce je menší než odpovídá maximalizaci užitku spotřebitelů
- Omezení výroby je „kompenzováno“ vyšší cenou
- Monopol vytváří bariéry vstupu do odvětví
- Monopol svou činností stimuluje stabilizaci tržních poměrů včetně cen

Protimonopolní regulace

- Regulace monopolu:
  - antitrustové zákony
    - zakazují určité chování firem na trhu, omezují různými způsoby sílu monopolu
  - daňová politika
  - možnost převést monopol do státního vlastnictví
  - cenová regulace

Monopson

Podmínky:

- existuje pouze jeden kupující
- umožňuje kupovat zboží za nižší cenu než v podmínkách dokonalé konkurence

např. stát jediný kupující
vojenské produkce

Nedokonalosti tržního mechanismu

- Existence nedokonalé konkurence
  - vyvolává cenové deformace
- Existence externalit
  - pozitivní
  - negativní
  - Reciproční
- Existence nezaměstnanosti

Děkuji za Vaši pozornost. 😊